

תֹּאכְלֶנּוּ עַל-הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ בַּמַּיִם: כֹּה לֹא תֹאכְלֶנּוּ לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וּלְבִנֶיךָ אַחֲרֶיךָ כִּי-תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֶי

רש"י

לדם התמלית: (כה) לא תאכלנו אזהרה לדם של מלוא, אם הדם שנפשו של אדם קלה ממנו, האיברים: לַמַּעַן יִיטֵב לָךְ וגו' לא ולמד מתן שכרן הפורש ממנו זוכה לו ולבניו אחריו, קל וחומר

רא"ם

הפשט, כי כן מנהגו בפירושו זה, כמו שגלה דעתו בפסוק¹⁰⁹ "וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בג'".

כג) ולא תאכל הנפש עם הבשר אזהרה לאבר מן החי.

בפרק גיד הנשה¹¹⁰. ופירש רש"י: "לא תאכל הנפש עם הבשר - לא תאכל ממנו, בעוד שהנפש עם הבשר". הוסיף מלת "ממנו" ולא אמר: שלא יאכל הנפש עם הבשר יחד, שהוא האבר מן החי, מפני שלא תפול אכילה בנפש.

אך קשה, דמיניה משמע, שאם יאכל האבר מן החי אחר הפרד הנפש ממנו, הוא מותר. והסמ"ג¹¹¹ פירש, שהאבר מן החי קרוי נפש, "שאם יחתכנו לא ישוב עוד, כמו הנפש הנטולה, שאינה חוזרת. וכן משמעות המקרא לא תאכל הנפש בעודה עם הבשר, כלומר בעוד החיות עם הבשר", כאילו אמר: לא תאכל הנפש, כשהנפש עם הבשר. שהנפש משרתת לשנים: הראשונה הוא האבר, והשנייה היא החיות. וגם מזה משמע, שאם יאכל האבר מן החי, אחר הפרד הנפש מן הבשר מותר. אבל ממה שכתב הרמב"ם ז"ל, בפרק ה' מהלכות מאכלות אסורות¹¹²: "מפי השמועה, למדו שזה שנאמר בתורה לא תאכל הנפש עם הבשר הוא לאסור אבר שנחתך מן החי", יתפרש מאמר רש"י ז"ל: כשנחתך האבר מן החי, בעוד הנפש עם הבשר, לא תאכל ממנו¹¹³. ויתפרש מאמר הסמ"ג: כשנחתך האבר מן החי, בעוד החיות עם הבשר, לא תאכל ממנו.

כד-כה) לא תאכלנו אזהרה לדם התמצית. לא תאכלנו אזהרה לדם האברים.

כך מצאתיו ברוב הספרים. וקשה מההיא דכריתות¹¹⁴: "דאמר רבא: חמשה לאוין האמורין בדם, למה לי, חד לדם חולין, וחד לדם קדשים, וחד לדם חיה, וחד לדם התמצית, וחד לדם האברים". ופירש רש"י: "חמשה לאוין - הנך דלא אתי לדרשא. חד ד'חוקת עולם' דויקרא¹¹⁵, וחד דצו את אהרן¹¹⁶ זכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם, וחד באחרי מות¹¹⁷ דם כל בשר לא תאכלו, וחד בראה¹¹⁸ דם הדם לא תאכלו ועוד חד בראה לא תאכלנו, על הארץ תשפכנו כמים הרי חמשה. ודכתיב לעיל מינה, לא תאכל הנפש עם הבשר, באבר מן החי משתעי. ודכתיב בתריה לא תאכלנו, מוקמינן ליה בפרק כל הבשר¹¹⁹ אזהרה לבשר בחלב. ועוד כתיב בראה¹²⁰ דם את דמו לא תאכל. ומוקמינן ליה

ועוד, שהרי אבר המדולדל [חולין עג], לא מועילה לו שחיטה. וכתב בבאר בשדה, שאכן זו שיטת רש"י, ולכן הביא רבינו את הרמב"ם, כדי להבהיר, שפירוש "לא תאכל הנפש עם הבשר", הוא שלא לאכול מבשר הנחתך מבהמה, בעוד הנפש עם הבשר, אבל לדינא גם כשנפרד הנפש, יהיה אסור. ¹¹⁴ כריתות ד: ¹¹⁵ ויקרא ג'יז. ¹¹⁶ ויקרא ז'כו. ¹¹⁷ ויקרא י'יד. ¹¹⁸ יב, טז וזו גירסא חשובה ברש"י שם. ¹¹⁹ חולין קטו:

¹⁰⁹ בראשית ג'ח. ¹¹⁰ חולין קב: ¹¹¹ סמ"ג לא תעשה קלו. במוהרא"ל העיר, ודברי הסמ"ג מועתקים מרש"י חולין קב: ¹¹² הלכה א. ¹¹³ לא תאכל לא בחיי הבהמה ולא לאחר מותה, ולא יהיה מקום לדיוק ברש"י, שמותר לאכול האבר אחרי הפרד הנפש, וכן דייק במעשה רקח על הרמב"ם. ותמה בתועפות רא"ם [גאטיניו], דאיך יעלה על הדעת להחזיר אבר מן החי אחרי מות הבהמה, שהרי סוגיא ערוכה בחולין קכא:.

יְהוָה: כֹּךָ קֹדֶשִׁיךָ אֲשֶׁר־יִהְיוּ לָךְ וְנִדְרֶיךָ תִּשָּׂא
וּבָאתְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחָר יְהוָה: כֹּךָ וַעֲשִׂיתָ עֲלֵתֶיךָ

רש"י

לגזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להם: צעריך צלל הקרבה, אלא הציאם לבית
(כו) רק קדשך אף על פי שאתה מותר לשחוט הבחירה: (כז) ועשית עלמך אם עולות הם תן
חולין, לא התרתי לך לשחוט את הקדשים ולאכלן הבשר והדם על גבי המזבח, ואם זבחי שלמים הם,

רא"ם

בפרק שני דבכורות¹²¹ לחלב פסולי המוקדשים. ודכתיב באחרי מות¹²², 'כל נפש מכם לא תאכל
דם, מוקי לה בתורת כהנים, להזהיר גדולים על הקטנים', אלמא אזהרת: "לא תאכלנו למען ייטב
לך", אזהרה דבשר בחלב היא, ולא אזהרה לדם האברים¹²³.

ודם התמצית, הוא הדם השותת קודם הקלוח ואחריו. ושלשה גווני דם יורדין בשתיתה¹²⁴: הראשון
שחור, והשני אדום, ואחר כך מתחיל לקלוח ואחר כך כשנתמעט הדם, חוזר ושותת. ושלשתן קריין
דם התמצית. ודם האברים, מעמיד שם התלמוד¹²⁵ בשפירש ממקומו, אף על פי שעדיין הוא בלוע
בתוכו, אבל אם לא פירש ממקומו כלל, [מותר], כדאיתא בחולין פרק קמא¹²⁶. ובמסכת שבת¹²⁷ פרק
מפנין אמרו, שמותר לאכול בשר חי בלא מליחה.

כז) ועשית עולותיך אם עולות הן, תן "הבשר והדם" על גבי המזבח, ואם זבחי
שלמים הם "דם זבחיך ישפך" על המזבח תחלה, ואחר כך "והבשר תאכל".

תקן במאמרו זה כמה עניינים: אמר "אם עולות הן", במקום "ועשית עולותיך", מפני שכבר אמר
למעלה: "רק קדשך אשר יהיו לך ונדריך תשא ובאת אל המקום" וגו', וכלל בזה כל מיני הקרבנות,
ומהו זה שחזר ואמר "ועשית עולותיך", אלא על כרחך לומר, שזה המקרא בא לפרש משפטי
הקרבנות האמורות לעיל. כאילו אמר: "אם עולות הן, תן הבשר והדם על גבי המזבח"¹²⁸. ואמר "אם
עולות הן" במקום אם עולותיך, מפני שהמקרא הזה מפרש עשיית העולות, במה הן עולות, לא במה
הן עולותיך¹²⁹. ואמר "תן הבשר והדם", במקום "ועשית עולותיך [והבשר והדם]" מפני שאינה נופלת
עשייה על נתינת הבשר והדם על גבי המזבח, רק לשון נתינה. ויהיה פירוש "ועשית", כאילו אמר:
אם עשית העולות היא, תן הבשר והדם על גבי המזבח. אחר כך אמר: "ואם זבחי שלמים הם",
במקום "ודם זבחיך", כמו גבי "ועשית עולותיך". ויחוייב מזה שיחסר הוי"ו מ"ודם", [ואמר]: "ואם
זבחי שלמים הם, דם זבחיך ישפך", כמו שהוסיף "תך" על "אם עולות הן"¹³⁰. ואמר גבי "על מזבח
ה' אלהיך" דעולות - "על גבי המזבח", וגבי "על מזבח ה' אלהיך" דשלמים - "על המזבח", מפני
שנתינת הבשר (והדם) דעולות, היא על גבי המזבח, ולא על גוף המזבח עצמו, ואילו דם השלמים

אינה מתפרשת אלא לשיתת ר' עקיבא. הרי שלא יוכל
היה להביא דרשת בשר בחלב, מ"לא תאכלנו".¹²⁴
כריתות כב. ורש"י שם. ובזרע יצחק גרס "בשחיטה",
וגירסתו צ"ע.¹²⁵ חולין יד. ותוספות ד"ה תסבין.
¹²⁶ חולין טו: ¹²⁷ שבת קכח. רחוי לאומצא.
¹²⁸ כן הוא באלמושונינו. ¹²⁹ במה שהן עולות.
"ועולותיך" מתפרש כשם כללי, ולא כשם עם ציון
הזיקה. ¹³⁰ ביאר בפי הבאר: "לפי שפירוש, 'ודם
זבחיך' אם זבחים שלמים הם, יחוייב שיחסר וי"ו ממלת
דם, כדי שתהיה מילת דם נשוא המאמר, כמו שהוסיף

¹²⁰ טו, כג. ¹²¹ בכורות טו. ¹²² ויקרא יז, יב.
¹²³ בצדה לדרך תירץ, שכין שדרשת רבי רחוקה
מהפשט, לא הביאה, וביאר "לא תאכלנו", כפשוטו
— אזהרה לדם איברים. ובנחלת יעקב כתב, שרש"י
נקט כדעת ריש לקיש בחולין קטו. וביוסף הלל דחה
דבריו, דסוף סוף, גם לריש לקיש לא לומדים מ"לא
תאכלנו" לדם איברים, כדכתב רש"י כאן, והוא הפך
הסוגיא בכריתות ד: ולא בחולין קטו. ובפ' רשר"ה
איתא: שרש"י נקט כשיטת ר' ישמעאל שכי ירחיב
[פסוק כ] להתיר בשר תאווה, והסוגיא בחולין קטו.